

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

FIL

ФИЛОЗОФИЈА

Испитна књижица 2

ОГЛЕДНИ ИСПИТ

DRŽAVNA MATURA 2021./2022.

FIL.00.SR.R.K2.12

45340

Начин исправљања погрешака на листу за уредно писање:

~~(Матура)~~	државна матура	УК
↑	↑	↑
Прецртан погрешан одговор у заградама	Тачан одговор	Скраћени потпис

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не окрећите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Налепите идентификационе налепнице на све испитне материјале које сте добили у сигурносној кесици.

Испит траје **150** минута без паузе.

Задаци се налазе у две испитне књижице. Редослед решавања бирајте сами.

Добро распоредите време како бисте могли решити све задатке.

Овај део испита се састоји од задатка есеја. Есеј напишите следећи приложено упутство и смернице за писање есеја.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Есеј обавезно напишите на лист за уредно писање у овој испитној књижици.

Пишите читко. Есеј ће се бодовати са нула (0) бодова ако је нечитко написан. Ако погрешите у писању есеја, на 2. страници ове испитне књижице приказан је начин исправљања грешака.

При исправљању грешака потребно је ставити скраћени потпис. **Забрањено је потписати се пуним именом и презименом.**

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 12 станица, од тога 3 празне.

Задатак есејског типа

Пажљиво прочитајте наведени текст. Према понуђеним смерницама напишите есеј с јасном структуром: уводним делом (постављањем тезе или хипотезе), средишњим делом (анализом и аргументацијом) и закључком (синтезом).

Тема есеја: **Врлина праведности и срећан живот**

Тразимах: „Чуј дакле: ја тврдим, да праведно није ништа друго него корист јачег (...). Свака власт поставља законе за своју корист, народна народу корисне, појединац себи, а тако и остале, поставивши законе прогласе, да је то, тј. њихова корист, праведно за подложнике (...). (...) Треба бити начисту (...) да је праведник према неправеднику свуда на штети. Понајпре у пословном животу: где год људи у заједницу ступе, нигде не налазимо, да праведник код развргнућа заједнице више добија од неправедника, него мање. (...) Та и онда, кад један и други какву јавну службу врше, праведнику (...) кућа назадује ради занемаривања приватних послова, а од државе не вуче никакве користи, јер му то забрањује праведност: к томе се замера својти и знанцима, кад им неће ништа да помаже против права. Код неправедника је све противно од тога (...).”

Глаукон: „Кажу, да је од природе добро чинити неправду а зло трпити неправду, али да је веће зло, кад се неправда трпи, него добро, кад се неправда чини. Зато кад људи пробају обоје, онда се онима, који не могу неправду од себе одбијати а другима ју чинити, чини корисније међусобно се нагодити, да неће неправду ни чинити ни трпити. Због тога су, кажу, управо и почели постављати себи законе и нагодбе, и шта је тако наложено, то су назвали законом и правом. То је дакле постање и битност праведности; она је у средини између највећег добра, наиме ако ко неправду чини и не бива кажњен, и највећег зла, ако ко трпи неправду, а не може се осветити; праведност, као средину обојег, воле не као добро него као ствар вредну онда, кад није могуће неправду чинити. Јер онај, који то може чинити и који је право мужеван, никада се ни с ким не би нагодио, да неправду неће чинити ни трпити: та био би луд (...). Нико није својевољно него под силу праведан, будући да праведност појединцу није добро; јер свако чини неправду, гдегод мисли, да ће је моћи чинити. Заиста сваки човек неопорециво мисли, да појединцу много више користи неправда од праведности.”

Глаукон: „Сократе, да ли нас хоћеш само привидно или у истину уверити, да је на сваки начин боље бити праведан него неправедан? (...) У коју врсту (добара – ол. а.) дакле стављаш праведност?”

Сократ: „(...) Ја мислим у најлепшу: шта треба да воли и само по себи и ради последица онај, који хоће срећан бити (...) праведност значи успоставити такав природан однос сила у души, да међусобно владају и слушају, а неправедност успоставити такав неприродан однос, да

једно другом против природе влада и покорава се (...) А уистину, како се чини, праведност беше нешто такво (...) да се заиста бавиш собом и својим пословима, да не допустиш сваком делу у себи, да се бави туђим, а ни то, да способности душе врше различите послове, него да заиста своје лепо уредиш и постанеш владар сам себи, да се средиш и пријатељ постанеш сам себи и ускладиш три способности, управо као три склада највишег и најнижег и средњег гласа, и ако је друго шта међу тиме, да то свежеш и тако од мноштва једно постане, трезно и складно, па онда да тако радиш свој посао било то привређивање блага, или нега телесна, или какав државни посао, или посебнички посао. У свему томе да онај рад држиш и зовеш праведним и лепим, који такво стање чува и ствара, а мудрошћу оно знање, које такав рад надгледа, неправедним пак онај рад, који такво стање уништава, а незнање оно мњење, које опет такав неправедни рад припрема (...).

(...) нађосмо да је праведност сама по себи за саму душу најбоља и да души треба чинити праведно. (...) крепост би била неко здравље, лепота и добро стање душе, а рђавост нека болест, ругоба и немоћ."

Платон, *Држава*

Смернице за писање

У есеју одредите појмове: „праведност као корист јачег“, „праведност као средина између највећег добра и највећег зла“, „праведност као крепост и добро по себи“, „силе или моћи људске душе“, „постати пријатељем самом себи“ и „душевни склад у срећном животу“.

1. Објасните разлоге због којих Тразимах критикује врлину праведности.
2. Објасните зашто је према Глаукону праведност важно, али ипак само изнуђено и инструментално добро.
3. Објасните Сократов, тј. Платонов став према којем праведност није добро само по последицама, него је и добро по себи те је услов срећног живота.
4. Шта према Сократу, тј. Платону значи постати владаром и пријатељем самом себи и на који се начин то постиже?
5. Објасните свој став о односу користи и праведности у људском деловању.

Аргументацију у есеју поткрепите примерима:

1. деловања у којима се прохтеви отимају надзору ума
2. исправног деловања које није учињено због вањске присиле него из уверења и крепости праведности.

Празна страница

Празна страница

Празна страница